Malmö stad
Stadskontoret

Tjänsteskrivelse

Datum
2026-09-16
Vår referens
Hans-Henrik Helldahl
Stadsjurist
hans-henrik.helldahl@malmo.se

Motion Lisbeth Persson Ekström (SD) om stärkt integritet inom äldreomsorgen genom rätt till personal av samma kön

STK-2026-78

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har mottagit en motion från Lisbeth Persson Ekström (SD) där förslaget är att hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ska ges i uppdrag att säkerställa att målgruppen inom äldreomsorgen ges en rättighet att begära personal av samma kön vid intima vård- och omsorgsmoment. Motionen har remitterats till hälsa-, vård- och omsorgsnämnden som har inkommit med ett yttrande där nämnden föreslår att motionen ska anses besvarad, med hänvisning till det som redovisas i ärendet.

Förslag till beslut

kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige anser motion av Lisbeth Persson Ekström (SD), om stärkt integritet inom äldreomsorg genom rätt till personal av samma kön, besvarad med hänvisning till vad som redovisas i ärendet.

Beslutsunderlag

- Motion Lisbeth Ekström (SD) om stärkt integritet inom äldreomsorgen genom rätt till personal av samma kön
- Remissvar hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslut 260429 § 42 Reservation (SD) och (M) samt Särskilt yttrande (L)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 260928 Motion Lisbeth Persson Ekström (SD) om stärkt integritet inom äldreomsorgen genom rätt till personal av samma kön

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-09-28
Kommunstyrelsen 2026-10-14

Kommunfullmäktige 2026-10-29

Beslutet skickas till

Lisbeth Persson Ekström (SD)
Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
Stadskontoret, HR-avdelningen
Stadskontorets handläggare

Ärendet

Kommunfullmäktige har mottagit en motion från Lisbeth Persson Ekström (SD) om att stärka integriteten inom äldreomsorgen genom rätt till personal av samma kön.

Motionären framför att rättssäkerhet och den enskildes kroppsliga integritet kan öka genom att det införs tydliga rutiner där personalens och den äldres kön matchas, så långt det är möjligt, vid intima moment inom äldreomsorgen. Motionären spekulerar även kring att detta skulle kunna motverka sexuella övergrepp, särskilt mot kvinnor.

I motionen anges att det ofta saknas garantier för att sådana intima moment utförs av personal av samma kön i äldreomsorgen. Motionären framför att många äldre upplever det som djupt kränkande att bli vårdade av personal av motsatt kön vid dessa tillfällen.

Motionärens förslag är att kommunfullmäktige ska uppdra åt hälsa-, vård- och omsorgsnämnden att säkerställa att målgruppen ges en rättighet att begära personal av samma kön vid intima vård- och omsorgsmoment.

Motionen har remitterats till hälsa-, vård- och omsorgsnämnden för att inhämta nämndens synpunkter.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens yttrande

Nämnden instämmer med motionären om att värdighet, självbestämmande och delaktighet ska vara grundpelare i nämndens äldreomsorg. Nämnden anger att brukare i hälsa-, vård- och omsorgsnämndens verksamheter har en rätt att begära personal av samma kön, men att verksamheterna inte kan garantera att det alltid är möjligt att uppfylla brukarens begäran.

Enligt nämnden arbetar hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen med att så långt det är möjligt möta den enskildes önskemål, utifrån den enskildes specifika vård- och omsorgsbehov. Nämnden anger att dess vård- och omsorgsboenden kommer att gå över från att arbeta med kontaktmannaskap till att arbeta med fasta omsorgskontakter under året. Genom fasta omsorgskontakter menar nämnden att verksamheterna bygger kontinuitet och tydliga samtyckesrutiner som minskar betydelsen av kön.

I yttrandet beskriver nämnden även hur personalen i dialog och efter överenskommelse med den enskilde avgör frågor gällande hur, av vem och om en vårdinsats ska utföras.

Nämnden konstaterar vidare att det i vissa vård- och omsorgsinsatser av intim karaktär är svårare att tillgodose önskemål om personal av ett visst kön. Som exempel framför nämnden att stöd vid toalettbesök sker oftare än stöd vid duschning, och att stöd vid toalettbesök inte heller är möjligt att avvakta till dess att personal med ett visst kön finns tillgänglig, vilket kan vara ett alternativ vid duschning.

Nämnden anger att det inte finns någon tillämplig lagstiftning på området idag, men att regeringen har signalerat att frågan om möjligheten för äldre att välja personal utifrån kön ska utredas framöver.

Enligt nämnden finns det inga uppgifter om hur många brukare i hemtjänst eller vård- och omsorgsboende som efterfrågar eller skulle vara intresserade av att begära personal utifrån kön. Därmed saknas även information gällande om befintlig personal i äldreomsorgen skulle räcka till för att tillgodose brukarnas önskemål.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden föreslår är att kommunfullmäktige ska anse motionen besvarad, med hänvisning till vad som redovisas i ärendet.

I nämnden inkom reservationer från Sverigedemokraterna (SD) och från Moderaterna (M) tillsammans med Centerpartiet (C). Liberalerna (L) lämnade ett särskilt yttrande.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret delar motionärens och hälsa-, vård- och omsorgsnämndens uppfattning om att värdighet, självbestämmande och delaktighet ska vara grundpelare i äldreomsorgen och att det är viktigt att tillgodose den enskildes önskemål vad gäller vård- och omsorgsinsatser så långt det är möjligt. Av nämndens yttrande framgår att så också sker och att en rätt att begära personal utifrån kön redan förekommer i nämndens verksamheter.

Motionären beskriver i inledningen av motionen att personalens och brukarens kön ska matchas ”så långt det är möjligt”. Motionärens slutliga yrkande är däremot mer långtgående då det innefattar att nämnden ska ges i uppdrag att *säkerställa* att målgruppen ges en *rättighet* att begära personal av samma kön vid intima vård- och omsorgsmoment.

Kommunfullmäktige har att ta ställning till motionärens yrkande, som alltså handlar om en rättighet för brukare. I detta avseende delar stadskontoret nämndens bedömning om att verksamheterna inte kan garantera att det alltid är möjligt att uppfylla brukarens begäran i alla intima vård- och omsorgsinsatser av hänsyn till att vissa insatser inte kan vänta.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden anger i sitt yttrande att ansvarig minister har uttalat sig om att en möjlighet att välja kön på personal i äldreomsorgen ska utredas av

regeringen. Stadskontoret har varit i kontakt med Socialdepartementet för information om denna utredning. Företrädare för Socialdepartementet har svarat (2026-05-26) att frågan för närvarande bereds i Regeringskansliet och att inga detaljer kan lämnas från departementet om innehåll eller tidplan för ärendet.

Vid en pressträff och i ett pressmeddelande den 8 juni 2026 har regeringen informerat om ett beslut att tillsätta en utredning för att stärka tryggheten och säkerheten för äldre. Enligt pressmeddelandet ska utredningen redovisas senaste den 11 juni 2027. Utredaren ska bland annat:

- föreslå hur äldre ska kunna välja kön på äldreomsorgspersonal,
- föreslå åtgärder, utöver redan pågående insatser, för att stärka tryggheten i äldreomsorgen,
- analysera hur missförhållanden och övergrepp kan förebyggas, upptäckas och hanteras,
- undersöka om utbildningar för personal behöver stärkas,
- ta ställning till en möjlighet att välja bort viss omsorgspersonal när det finns legitima skäl för det,
- lämna nödvändiga lagförslag.

Det är stadskontorets bedömning att en eventuell ny lagstiftning som innebär en rättighet att välja personal utifrån kön för att stärka brukares integritet kommer att behöva vägas mot befintlig diskrimineringslagstiftning samt arbetsmiljön för personalen och att en sådan eventuell rättighet kan komma att påverka äldreomsorgens bemanningsbehov och kompetensförsörjning.

Mot bakgrund av hälsa-, vård- och omsorgsnämndens yttrande är stadskontorets förslag att motionen ska anses besvarad med hänvisning till vad som redovisas i ärendet.

Ansvariga

Nicklas Löfström Nämndsekreterare
Johanna Juhlin HR-direktör
Andreas Norbrant Stadsdirektör